

DRAMA EN THEATER
EEN BIBLIOGRAFIE VOOR NOORD- EN ZUID-NEDERLAND

Annick POPPE

Aflevering 2

I. WETENSCHAPPELIJKE TEKSTEN

a. boeken

BROUWERS (Toon), VAN DE GENACHTE (Anne), VAN KOGELENBERG (Ingrid), LAENEN (Monique) [red.], Theaterjaarboek voor Vlaanderen. Speeljaar 1984-85, Antwerpen, De Scène in samenwerking met het Archief en Museum voor het Vlaamse Cultuurleven, 1986, 132 p.

Alle produkties die tijdens het seizoen 1984-85 in Vlaanderen werden gebracht, vinden een plaats in het negentiende theaterjaarboek, zoals steeds rijkelijk voorzien van fotomateriaal. Opvallendst is de toename van het aantal redactionele bijdragen ; een aantal recensenten en theatermensen schreven korte artikelen waarin enkele belangrijke gezelschappen, recente ontwikkelingen en beleidsfactoren worden belicht.

CLAEYS (U.), BAETEN (E.), TEUCHIES (H.) [red.], Kunst & Beleid. Een toekomst voor theater- en dansbeleid in Frankrijk, Nederland en Vlaanderen, K.U.Leuven, 1986, 228 p. (Reeks Sociologische studies en documenten, vol. 25) (ISBN 90-6784-024-6)

Het eerste deel van deze publikatie is de schriftelijke neerslag van het internationaal colloquium 'Kunst & Beleid', dat op 17 en 18 januari 1986 in Brussel plaatsvond. Drie kunstenaars -Philippe Thiry, Jan Joris Lamers en Pol Dehert- delen mee wat ze van het beleid verwachten, drie theoretici -Bernard Faivre d'Arcier, Cas Smithuizen en Carlos Tindemans- pogen "mogelijke fundamente van een cultuurbeleid" te formuleren en drie mensen uit de beleidspraktijk -Robert Abirached, Steve Austen en Gerard Mortier- toetsen bestaande systemen op hun degelijkheid. In het

tweede deel analyseert Els Baeten het theaterbeleid in Frankrijk, Nederland en Vlaanderen. Deze vergelijkende studie werpt een verhelderend licht op onderlinge verschillen en gelijkenissen en kan een belangrijk werkdocument worden bij de discussie over de Vlaamse politiek ter zake. Wel is het jammer dat de situatie in Wallonië niet bij het onderzoek werd betrokken.

DE BUCK (Rodolphe), Het beroepstoneel te Gent tussen 1944 en 1965, Gent, 1986, 53 p. : zie bespreking

DÉ GRAUWE (Paul), De zichtbare hand. Het conflict tussen economie en politiek, Tielt, Lannoo, 1986, 222 p. (ISBN 906209-1374-3)

In het hoofdstuk "Cultuurbeleid in een democratie" (pp. 108-127) pleit de auteur, die cultuur als een zuiver economische factor beschouwt, voor een vervanging van het huidige paternalistische systeem van subsidiëring, waarbij de overheid beslist, door een democratisch systeem, waarbij het publiek beslist. Commercialisering is volgens hem te verkiezen boven politisering. De toeschouwers moeten zelf bepalen welk soort theater ze wensen, en er ook meer voor betalen ; de overheid kan wel een subsidie toekennen per verkocht ticket of giften fiscaal aantrekkelijk maken.

EPSKAMP (Cees P.), From Indigenous to Endogenous Performing Arts in Zambia : Draft, The Hague, Centre for the Study of Education in Developing Countries, 1986, 70 p. (ISBN 90-6443-491-3)

Frans Roggen of een leven voor het theater, Gent, Frans Roggenstichting, 1986, 61 p. : zie bespreking

VAN BERLAER-HELLEMANS (Dina), VAN KERKHOVEN (Marianne), VAN DEN DRIES (Luk) [red.], Het teater zoekt ... Zoek het teater. Deel 1. Variaties op volksteater, Brussel, 1986, 207 p. (Studiereeks van de Vrije Universiteit Brussel, Nieuwe serie nr. 25) (ISBN 90-70289-37-7)

b. bijdragen in tijdschriften, jaarboeken en verzamelwerken

ALTHAUS (Horst), "Rolf Hochhuth. Dramatiker und Täter", Studia Germanica Gandensia, 1986, nr. 8, pp. 13-23 ("Vom Lesen und Schreiben. Prof. Dr. Edward Verhofstadt zum 60. Geburtstag")

Hochhuths omstreden politieke stukken hebben de structuur van een klassieke tragedie. In Der Stellvertreter peilt hij de rol die paus Pius XII als hoofd van de katholieke hiërarchie tijdens de oorlog speelde. Het thema van de volkerenmoord wordt verder uitgewerkt in Die Soldaten. Ook in zijn later werk (Guerillas, Die Juristen, Judith) ontleeft Hochhuth de machtsmechanismen op genadeloze wijze.

BEST (Thomas W.), "'Schädliche Neigungen' in Gryphius' Leo Armenius", Neophilologus, 70(1986), nr. 3, pp. 416-428.

Omdat de Byzantijnse keizer Leo Armenius, protagonist van Gryphius' gelijknamige tragedie, zijn wettige voorganger van de troon heeft gestoten, zal hem, als straf van God, hetzelfde lot te beurt vallen. Pas zijn berouw in het aanschijn van de dood redt hem van de verdoemenis.

BRÖEKAERT (Ilse), "Danstheater in Londen", De Vlaamse Gids, 70(1986) nr. 4, pp. 36-38.

Jong Engels danstalent heeft de gelegenheid in korte tijd een massa workshops, geleid door binnen- en buitenlandse artiesten, mee te maken. Deze fragmentarische en gevarieerde vorming verklaart mede dat hun producties te situeren zijn op het grensgebied van mime, theater en dans. In de creaties van groepen als de Second Stride Dance Company en Lumière & Son en van solisten als Maédée Duprès en Peta Lily is steeds een verhalend element aanwezig.

BROUWERS (Toon), "De economische impact van de sociaal-culturele en culturele sector", Opvoeding, 38(1985-86), nr. 3, pp. 2-4.

Het afschaffen van de subsidies voor de kunsten zou, volgens een Vlaamse studie uit 1985, geen wezenlijke besparing inhouden ; in een gelijkaardig Nederlands rapport werd het economisch belang van de culturele sector met cijfermateriaal aangetoond. Subsidies zijn derhalve geen

nutteloze geldverspilling, maar een rendabele investering.

BRUNT (Lodewijk) en FRESCO (Louise O.), "De wederopstanding van Figaro. Over de nieuwe populariteit van opera", De Gids, 149(1986), nr. 3, pp. 203-209.

Berichten over de nieuwe aantrekkingskracht van opera vereisen enige relativering. Opera, in de negentiende eeuw een levendig spektakel voor het volk, is museumkunst voor de elite geworden. Daarenboven dreigen door de versobering en de nadruk op de tekst de buitenissigheden, waarop de aantrekkingskracht van het genre voor een deel berust, verloren te gaan.

BULTE (Ineke), "Het hoorspel. Radioprogramma en kunstvorm", Ons Erfdeel, 29(1986), nr. 3, pp. 413-419.

Het hoorspel heeft in Nederland en Vlaanderen ten onrechte geen bestaan als kunstvorm kunnen leiden. Tekst noch geluidsversie worden door de omroep ter beschikking gesteld. De auteur wordt als een naamloos scenarist behandeld en zijn werk wordt niet betrokken bij de literatuurgeschiedschrijving. Dat hoorspelen meer en meer door de maker zelf geproduceerd worden en losraken van het medium radio is echter een hoopvolle ontwikkeling.

CLEVE (Ann), "Een leven voor Vlaanderen !", Handen, 3(1986), nr. 2, pp. 26-28.

Actrice Tilly Van Speybrouck kwam in het voorjaar van 1923 bij het Vlaamse Volkstoneel terecht. In de jaren dertig trok ze met het Nationaal Vlaams Toneel van haar echtgenoot Staf Bruggen van dorp tot dorp en van 1940 tot 1944 trad ze vaak op in de Gentse K.N.S. Na de oorlog maakte ze nog zestien jaar deel uit van de Groep Herman Bruggen.

DE JONG (Theo), "Shakespeares povere populariteit", Toneel Teatraal, 107(1986), nr. 6, pp. 36-38.

De Nederlandse grote gezelschappen opteerden in het seizoen 1985-86 voor die komedies van Shakespeare waarin een ironische kijk op de liefde centraal staat. Interpretatieve nieuwigheden vielen niet te bespeuren.

DEKKER (Angela), "De verstoorde relatie tussen regie en tekst herstellen of Hoe Théâtre Ouvert Bernard-Marie Koltès ontdekte", Toneel Teatraal, 107(1986), nr. 6, pp. 9-10.

Het Théâtre Ouvert van Lucien Attoun speurt onophoudelijk naar nieuw Frans theatertalent. Ingestuurde teksten worden voorgelezen, gespeeld met het script in de hand, bezorgd aan theatermakers of uitgegeven. Bij de creatie van een stuk wordt groot belang gehecht aan de samenwerking tussen auteur en regisseur ; op die manier werden o.a. B.M. Koltès en E. Cormann geïntroduceerd.

DE VOS (Jozef), "Het toneelleven te Gent 1984-1985", in : Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen 1985, Gent, 1986, pp. 76-84.

Het N.T.G. opende een venster op Europa door het aantrekken van gereputeerde regisseurs vreemd aan het gezelschap en door het organiseren van interessante gastvoorstellingen. Arca experimenteerde met de theaterruimte ; voor een aantal produkties werd een aangepaste locatie in de stad gevonden. Bij Controverse werden klassieke stukken tot hun essentie teruggebracht. De fusie tussen Vertikaal en het Antwerpse Akt betekende een keuze voor erg lichamelijk en plastisch theater. In het laatste seizoen van zijn bestaan programmeerde Arena enkele geslaagde moderne musicals. Taptoe bood kinderen en volwassenen een mengvorm van toneel en poppenspel aan. Ten slotte dient het belang van het jeugdtheater, de amateurgezelschappen en de receptieve centra te worden benadrukt.

DUBOIS (Pierre H.), "In Memoriam Johan de Meester Jr. (1897-1986)", Ons Erfdeel, 29(1986), nr. 3, pp. 445-446.

Tot de hoogtepunten uit de ruim een halve eeuw durende carrière van de Nederlandse regisseur J. De Meester behoren zijn regies bij het Vlaamse Volkstoneel (1924-1929), bij het Residentie Toneel uit Den Haag (1938-1947) en bij de Nederlandse Komedie uit Amsterdam (tot 1962). Steeds toonde hij groot respect voor de literaire tekst.

ELLING (Marinus), "Compagnie Renaud-Barrault. Veertig jaar avant-garde", Toneel Teatraal, 107(1986), nr. 6, pp. 11-13.

De Compagnie Renaud-Barrault is een van de belangrijkste Franse avant-gardegroepen, waar auteurs van P. Claudel tot M. Duras de creatie van hun werk beleefden. Tegelijk bleef de eerbied voor het klassieke werk onaangetast, wat mee verklaart dat dit familiegezelschap veertig jaar culturele strijd heeft overleefd.

HOSTE (Lode), "Praalstoeten in Vlaanderen", Oostvlaamse Zanten, 61 (1986), nr. 2, pp. 67-84.

Van het midden van de negentiende eeuw tot de eerste wereldoorlog werden in onze gewesten talrijke praalstoeten georganiseerd, waarin op een historisch nauwkeurige manier het Vlaamse verleden werd uitgebeeld. Een analyse van beroemde Gentse stoeten geeft een idee van de grootsheid en luister die van deze zorgvuldig voorbereide, maar geldverslindende optochten uitging.

HUYGHEBAERT (J.), "Daelt in Ootmoedigheid", Biekorf, 86(1986), nr.2, pp. 201-202.

In 1700 schreef de Brugse kamer der Weerde Dry Santinnen een belangrijke dichtwedstijd uit. Drie leden van de organiserende kamer werden gelauwerd. Zo kaapte Pieter Van Daele, een niet onbekend Brugs rederijker die de in de titel vermelde kenspreuk gebruikte, de speciale prijs voor het zangspel weg.

"In memoriam Rik Jacobs", Vlaanderen, 35(1986), nr. 1, pp. 48-50.

Op 29 november 1985 overleed Rik Jacobs, stichter, regisseur en directeur van het Reizend Volkstheater. In hun toespraak gehouden tijdens de uitvaartplechtigheid op 4 december, brengen Anton Van Wilderode, Gust Keersmaekers, Rudolf Boumans en Frans Vercammen hulde aan het idealisme en de dienstbaarheid van een man voor wie theater een roeping was.

KERCKHOFFS (Alfred), "De vlag en de lading. Trotse vanitas in de 15de eeuw", Literatuur, 3(1986), nr. 3, pp. 161-169.

Middeleeuwse kunstenaars konden putten uit een gemeenschappelijk ideeëngoed. Tussen een reeks van zes wandtapijten, 'La dame à la licorne', vervaardigd rond 1500 voor een Parijse opdrachtgever en een aantal

vijftiende-eeuwse teksten, waaronder Elckerlijc, bestaat er een duidelijk verband.

LAMBERECHTS (Luc), "Georg Büchners 'Leonce und Lena'. Illusionsloses Lustspiel über ein Theater der Illusionen", Studia Germanica Gandensia, 1986, nr. 8, pp. 108-123.

Leonce und Lena (1836) is een parodie op structuur en inhoud van het aristotelische drama. Het hofleven en de liefde worden geridiculiseerd. De personages zijn marionetten die rollen spelen en pseudo-activiteiten verrichten. De illusieeloosheid die uit het drama spreekt maakt Büchner tot een voorloper van het absurde drama.

OPSOMER (Geert), "De rol vindt haar IK niet meer. Staatsprijs voor René Verheezen", Etcetera, 4(1986), nr. 14, pp. 34-35.

Het toneel van R. Verheezen vertoont een merkwaardige evolutie. Hij debuteerde met realistische stukken, waarin de personages konden terugvallen op een veilige gezinsband. Geleidelijk deden irrationele elementen hun intrede en werden de personages outcasts, die de hun opgelegde sociale rol niet kunnen vervullen en er evenmin in slagen een eigen identiteit te vinden.

PORTEMAN (K.), "'J'ay pris pour duppes tous les Pays-Bas'. Jean Pucket de la Serre en de Nederlanden", in : Cultuurgeschiedenis in de Nederlanden van de renaissance naar de romantiek, Liber amicorum J. Andriessen s.J., A. Keersmaekers, P. Leenders s.J., Leuven/Amersfoort, Acco, 1986, pp. 217-238.

Werk van de in Frankrijk weggehoonde katholieke veelschrijver La Serre was zeer populair in de Zuidelijke Nederlanden en de Calvinistische Republiek tijdens het derde kwart van de zeventiende eeuw. Van zijn Thomas Morus, een "tragédie en prose", bleven twee Nederlandse vertalingen, een berijming en een bewerking van J.J. Schippers bewaard.

PRAAMSTRA (Olf), "Een Indisch toneelstuk", Maatstaf, 24(1986), nrs. 4-5, pp. 130-156.

Toen Conrad Busken Huet van 1871 tot 1874 in Nederlands Indië jour-

nalistieke arbeid verrichte, ijverde hij ook voor het toneel. Voor lokale amateurgroepen vertaalde hij twee komedies uit het Frans en schreef het weinig geslaagde blijspel Franz graaf von Frohsdorff, het op ware feiten gebaseerde verhaal van een oplichter. Zijn pogingen om een professioneel Nederlands gezelschap naar Batavia te halen mislukten.

SCHEPENS (Jan), "Drie aspecten van Johan Daisne", Kruispunt, 25 (1986), nr. 101, pp. 46-57.

Romancier Johan Daisne maakte ook naam als filmcriticus en toneelacteur. Hij schreef het expressionistische De charade van advent (1942), dat tijdens de oorlog in de Gentse K.N.S. gecreëerd werd en de experimentele trilogie De liefde is een schepping van vergoding (1945).

SCHINASI (Michael), "The History and Ideology of Calderón's Reception in Mid-Nineteenth Century Spain", Neophilologus, 70(1986), nr. 3, pp. 381-396.

De receptie in Spanje in het midden van de negentiende eeuw van het werk van Calderón (1600-1681) werd gekenmerkt door dubbelzinnigheid. Omstreeks 1840 kwamen de progressieven aan de macht, terwijl Calderón de wereld van de door hen bekampte aristocratische privileges vertegenwoordigde. Tegelijk strookten zijn zeer vrije opvattingen over stilistiek niet met de classicistische smaak. Toch beschouwden enkele kunstenaars het als hun plicht de nagedachtenis van een beroemd landgenoot in ere te houden.

SMEYERS (J.), "'Den Vlaemschen indicateur' en de literatuur", in : Cultuurgeschiedenis in de Nederlanden van de renaissance naar de romantiek, Leuven/Amersfoort, Acco, 1986, pp. 249-263.

Het weekblad Den Vlaemschen indicateur ofte aen-wyser der Wetenschappen en Vryekonsten, dat van 1779 tot 1787 in Gent verscheen, is een interessante bron voor de studie van de Verlichting in de Oostenrijkse Nederlanden. Behalve enkele vertalingen uit het Frans werden drie oorspronkelijk Nederlandse toneelstukken, waarvan een preromantische gevoeligheid uitging, opgenomen. In de bijlagen werden de voorstellingen van de plaatselijke rederijderskamers en van het Spectacle de Gand aangekon-

digd en van commentaar voorzien. Deze informatie werpt een nieuw licht op het Gentse toneelleven van die tijd.

STRENGTHOLT (L.), "Over de Muiderkring", in : Cultuurgeschiedenis in de Nederlanden van de renaissance naar de romantiek, Leuven/Amersfoort, Acco, 1986, pp. 265-277.

De logeerpartijen tussen 1633 en 1645 in het gezellige en gastvrije Muiderslot hadden niet het karakter van programmatische literaire bijeenkomsten. Daarenboven waren Hoofts intimi zelden tegelijk aanwezig : de samenstelling van het gezelschap kende een wisselend en toevallig verloop.

TINDEMANS (C.), "Theater in Boedapest", Streven, 53(1985-86), nr. 11, pp. 1001-1007.

Boedapest heeft een druk theaterleven. Het zien in verschillende theaters van een zwak geregisseerde De Koopman van Venetië, een geïnspireerde herinterpretatie van Tsjechovs Drie Zusters en een plastisch uitgebeeld Passiespel van Csiksomly leert dat de acteur centraal staat : de kwaliteit van het spel is bijzonder hoog.

VAN DEN BERG (W.), "Een 'vergeeld' Bilderdijk-portret uit 1832", De nieuwe taalgids, 79(1986), nr. 4, pp. 299-312.

In het eerste deel van de in 1832 gehouden lezing Iets opgewondens over het eenvoudige zette Jacob Geel zijn ideeën over eenvoud in de kunst uiteen. Het tweede deel was een dodendialoog -een in die tijd populair genre- tussen Schiller en Bilderdijk. Het "gesprek" is een aanschakeling van citaten uit hun werk, door Geel op vernuftige wijze aangepast aan het thema van de voordracht.

VAN DEN BERGH (Hans), "De vervulling van een gemis. Een overzicht van de toneelschrijfkunst", in : VAN DEEL (Tom), MATSIER (Nicolaas), OFFERMANS (Cyrille) [red.], Het literair klimaat 1970-1985, Amsterdam, De Bezige Bij, 1986, pp. 195-211.

De jongste vijftien jaar heeft de Nederlandse toneelschrijfkunst een nieuwe bloei bereikt. De professionele literatoren lieten het -op enkele

uitzonderingen na- afweten ; wel hebben een aantal regisseurs zich op dit vlak onderscheiden. De meeste stukken die aansporen tot maatschappelijk engagement of voortbouwen op het absurdisme, zijn op Hollandse situaties gericht, zodat het publiek zich in de personages kan herkennen. Daarnaast verdienen de pogingen om muziektheater en lyrisch drama ingang te doen vinden aandacht. Andere subgenres spreken slechts ingewijden aan.

VAN DER VALK (Sonja), "In die dag, van geboorte tot dood, waar op te hopen ?", Toneel Teatraal, 107(1986), nr. 5, pp. 12-16.

Dat Judith Herzberg van parlando-poëzie naar dramatiek zou evolueren lag bijna voor de hand. Haar toneelteksten (ze schreef ook libretto's en scenario's) zijn op hetzelfde stramien gebouwd. Het leven van de personages, die in een driehoeksverhouding tegenover elkaar staan, wordt beheerst door een gebeurtenis uit het verleden.

VAN PASSEN (Anne-Marie) en PEETERS (Frank), "Het Italiaanse boek in Nederlandse vertaling : 1946-1982", Ons Erfdeel, 29(1986), nr. 3, pp. 371-380.

Tussen 1946 en 1982 werden nauwelijks negentien uit het Italiaans vertaalde toneelstukken in Nederland en Vlaanderen op de markt gebracht. De werkvertalingen gemaakt in opdracht van theatergroepen vonden zelden de weg naar het commerciële circuit.

VAN WOERDEN (Frans), "Is Donald Duck niet altijd leuker dan Guus Geluk ? Luxeproblemen van Gildas Bourdet", Toneel Teatraal, 107(1986), nr. 6, pp. 20-21.

De seksuele en relationele problemen van de kleine mens zijn het voornaamste onderwerp van de maatschappijkritische komedies van G. Bourdet. Taal en grappen zijn af en toe zelfs provocerend.

VUYK (Kees), "De kleine esthetiek van het theater", Toneel Teatraal, 107(1986), nr. 5, pp. 26-28 (deel 1 : Het postmodernisme) ; nr. 6, pp. 32-34 (deel 2 : Kunsten van het Bewustzijn) ; nr. 7, pp. 24-26 (deel 3 : Nieuwe vormen en principes).

Het modernisme, dat vanaf de zestiende eeuw de westerse maatschappij

beheerst, wordt gekenmerkt door het streven naar zekerheid, naar het vatten van de werkelijkheid in een totaalsysteem. De grenzen van het moderne bewustzijn werden verkend in ontelbare romans. Als een reactie daarop kondigt het postmodernisme zich aan. De mensen zullen leren leven vanuit de wil, met beperkte en aan de tijd gebonden zekerheden. Het theater wordt het ideale medium om het pluriforme karakter van de relationele netwerken uit te testen.

WILLEKENS (Cesar), "De Salzburger Festspiele", De Scène, 27(1985-86), nr. 9, pp. 3-6.

De stad Salzburg, haar Grosses en Kleines Festspielhaus, Felsenreitschule, Landestheater en Domplatz maakten de Salzburger Festspiele, die in 1920 voor het eerst werden georganiseerd, tot wat ze heden zijn : een van de belangrijkste Europese festivals.

ZONNEVELD (Loek), "Norodom Sihanouk toont, en verbergt niets", Tooneel Teatraal, 107(1986), nr. 6, pp. 5-8.

Experimenten met de koningsdrama's van Shakespeare Richard II en Henry IV (part 1) maakten dat het Théâtre du Soleil de uitdaging aankon. H. Cixious' drama L'Histoire Terrible mais Inachevée de Norodom Sihanouk, Roi du Cambodge te ensceneren. De geschiedenis wordt voorgesteld als onafwendbaar, het spel is niet cynisch of somber.

II. DRAMATEKSTEN

a. in boekvorm

AYCKBOURN (Alan), Ons kent ons, oorspronkelijke titel A Chorus of Disapproval, vertaald door Peter Hoeksema, met toevoeging van materiaal uit het originele libretto van De bedelaarsopera van John Gay, vertaald door Ernst van Altena, Amsterdam, International Theatre Bookshop en Den Haag, Haagse Comedie, 1986, 116 p. (ISBN 90-6403-132-0)

BEUKENKAMP (Ger), De wisselwoning, Amsterdam, International Theatre Bookshop en Toneelgroep Centrum, 1986, 67 p. (ISBN 90-6403-128-2)

CIXIOUS (Hélène), De verschrikkelijke maar nog onvoltooide geschiedenis van Norodom Sihanouk, koning van Cambodja, oorspronkelijke titel L'Histoire Terrible mais Inachevée de Norodom Sihanouk, Roi du Cambodge, vertaald door Peter Kottman, 2 delen, Amsterdam, International Theatre Bookshop, 1986 (ISBN 90-6403-138-X)

Een voor binnen, twee voor buiten (wagenspelen), Vereniging van Vlaamse Toneelauteurs v.z.w., 1986 (Hedendaags Nederlands Toneel 62)

ENZENSBERGER (Hans Magnus), De mensenvriend, oorspronkelijke titel Der Menschenfreund, vertaald door T. Muizelaar en J. Heijer, Amsterdam, De Bezige Bij, 1986, 148 p. (ISBN 90-234-0954-X)

FASSBINDER (Rainer Werner), Het vuil, de stad en de dood, oorspronkelijke titel Der Müll, die Stadt und der Tod, vertaald door Gerrit Bussink, 's Gravenhage, BZZTôH, 1967, 67 p. (ISBN 90-6291-207-9)

FERRON (Louis), Aan de Wannsee, libretto voor de gelijknamige opera van Geert Van Keulen, Amsterdam, Nijsen, 1986, 67 p. (Opera & Literatuur 1) (ISBN 90-70630-14-1)

KUNDERA (Milan), Jacques en zijn meester, oorspronkelijke titel Jacques et son maître, vertaald door Ivo Gay, Baarn, Ambo, 1986 (ISBN 90-263-0746-2)

LAMBRECHTS (Juil), Den tore van Bazel, Vereniging van Vlaamse Toneelauteurs v.z.w., 1986, 60 p. (Hedendaags Nederlands Toneel 61)

LOUVET (Jean), De man die de zon in zijn zak had, oorspronkelijke titel L'homme qui avait le soleil dans sa poche, vertaald door Paul De Bruyne en Theu Boermans, Amsterdam, International Theatre Bookshop en Eindhoven, Zuidelijk Toneel Globe, 1986, 70 p. (ISBN 90-6403-130-4)

PASOLINI (Pier Paolo), De koningsmoord & Orgie, oorspronkelijke titels Affabulazione & Orgia, vertaald door Dolf Verspoor, Amsterdam, Meulenhoff, 1986, 192 p. (ISBN 90-290-2487-9)

SHAKESPEARE (William), Richard III, bewerkt in het Antwerps door

Wannes Van de Velde naar de vertaling van Willy Courteaux, Antwerpen, 1986, 113 p. (Restant/Exa-theater 1) (ISBN 90-705-3063-5)

SHAKESPEARE (William), Troilus en Cressida, vertaald door Bert Voeten, Amsterdam, De Bezige Bij, 1986 (derde herziene druk), 163 p. (ISBN 90-234-0957-4)

SHAKESPEARE (William), Wat u wilt, oorspronkelijke titel As You Like It, vertaald door Gerrit Komrij, Amsterdam, International Theatre Bookshop en Publiekstheater, 1986, 141 p. (ISBN 90-6403-126-6)

SHAW (George Bernard), Pygmalion, oorspronkelijke titel Pygmalion or a Romance, vertaald door Ed. Coenraads, Utrecht/Antwerpen, Het Spectrum, 1986, 118 p. (Prisma pockets 2565) (ISBN 90-274-1708-3)

VERHEEZEN (René), Moeder, Antwerpen, Dedalus, 1986, 44 p. (ISBN 90-70924-14-5)

b. in tijdschriften, jaarboeken en verzamelwerken

ADE (Georges), "De Panische Dialogen. Eerste gesprek", Diogenes, 3(1986), nr. 4, pp. 169-183.

BUSKEN HUET (Conrad), "Franz graaf von Frohsdorff. Blijspel in twee bedrijven", Maatstaf, 34(1986), nrs. 4-5, pp. 157-183.

SCHEERBART (Paul), "De wereld gaat ten onder ! Een tableau" en "De oude Petrus of In de hemel spookt het ook. Een hemels tafereel", vertaald door Huub Beurskens, Yang, 22(1986), nrs. 128-129, pp. 54-55 en 56-58.

TOERGENJEW (I.S.), Een maand buiten, vertaald door Karel van het Reve, in : Verzamelde werken deel IV, Amsterdam, G.A. Van Oorschot, 1986³, pp. 171-345 (ISBN 90-282-0640-X)

VERHEEZEN (René), "Moeder", Etcetera, 4(1986), nr. 14, pp. 36-42.